

AJ-837 КАБИНЕТ ПРЕДСЕДНИКА РЕПУБЛИКЕ

Архивска грађа

Документација настала радом председника Југославије и његовог кабинета почела је, у оквиру Кабинета, крајем шездесетих година да се обрађује и сређује у архивску целину. Тада је основано посебно одељење које се бавило скупљањем и сређивањем документације настале радом председника Републике. После смрти Јосипа Броза, у оквиру новооснованог Меморијалног центра Јосип Броз Тито формиран је и Архив Јосипа Броза. Архив су чинила сва сачувана писана, фоно и фото документа нађена у личној оставштини, као и документа везана за функцију маршала Југославије (до 1953) и функцију председника Југославије и врховног војног команданта (до 1980).¹ Пописана и класификована у неколико архивских целина, архивска грађа је постала доступна јавности крајем 80-их година, када је у згради Кабинета председника Републике изграђен посебан део за читаоницу. Деведесетих година па све до преузимања у Архив Југославије, због објективних услова, ова грађа није била адекватно доступна. За јавност је, сходно прописима (до даљег), остала недоступна само медицинска документација (1947–1980) у коју су увид приликом њеног сређивања имали само лични лекари Јосипа Броза Тита. Архив Југославије је 2009. преузео од Музеја историје Југославије већи део онога што је чинило архив Јосипа Броза, између осталих архивских целина и Кабинет председника Републике. Сем фонда који се односи на рад кабинета председника, преузети су и фонд који се односи на рад канцеларије маршала Југославије (836) и лични фондов Јосипа Броза (838).²

Фонд председника републике Југославије је настао радом председника и служби које су биле у његовој функцији (1953–1980), а чине га 2.342 фасцикле у дужини од 640 м. Грађа

---

¹ Током 1964. у оквиру Генералног секретаријата Председника Републике основана је прва служба за архивску документацију, која је имала задатак да прикупља и архивски сређује материјале у вези са радом председника Републике и да се стара о објављивању тих материјала. Служ. л. СФРЈ, бр. 26/63

² У Записнику о примопредаји архивске грађе између МИЈ и АЈ, сем наведених архивских целина које су преузете, побројан је и део који није преузет. У Музеју историје Југославије су остале: Збирка филмског и фото материјала ЈБТ, Фонотека – Грамофонске плоче, Збирка албума, Збирка географских и других карата. Југословенској кинотеци на чување је предата збирка Кинотека. Војном архиву РС је предат Фонд Кабинета врховног команданта оружаних снага Југославије, а за предају другим институцијама преузета је и 31 кутија архивске грађе; АЈ-837, Досије фонда, Записник о примопредаји архивске грађе између Музеја историје Југославије и Архива Југославије, 14. јул 2009.

је подељена на 6 основних група према делатности председника: за спољнополитичка питања, за друштвено-политичка питања, за економска питања, за војна питања, за штампу, за протокол, потом на грађу која се односи на представке и притужбе грађана упућене прво маршалу, а потом и председнику Републике и медицинска документација (недоступна за јавност). Други део грађе односи се на запослене у кабинету председника.

Архивска грађа настала у кабинету председника Републике је изузетно значајна архивска целина социјалистичке Југославије, неопходна за истраживање овог историјског периода. Супротно многим претпоставкама у сачуваној и доступној грађи нема сензационалистичких докумената, нити докумената који би открили стварне или претпостављене тајне југословенске историје.

Међународна активност председника стављена је на прво место, са једнообразним документима о пријемима и посетама, о прикладности поклона, са писмима, порукама и говорима, али и молбама и жалбама које се односе на југословенске и стране држављане. Разноврснија и историјски садржајнија документа односе се на групу о унутрашњим политичким питањима. Ту се налазе документа везана за рад комунистичке партије, за рад верских заједница, културно-просветна питања, питања науке, спорта, филма, активност друштвених организација (ССРН, ССЈ, савези бораца, инвалида рата, АФЖ и сличних) и њихову међусобну активност. Део фонда се односи на привредно-економски живот и обухвата извештаје, елаборате и осталу грађу која је за потребе информисања о стању у тој области доспела у кабинет. Војна делатност је заступљена у извештајима и записницима које је добијао Јосип Броз, а односили су се на стање у војсци у периоду 1945–1980.³ Однос са медијима, домаћим и страним, са свим објављеним књигама о Јосипу Броза Тита, прес-клипинзима, документацијом потребном за писање биографија, али и осталих публикација чини посебни део. Део грађе који се односи на службу Протокола чине: амбасадорски агремани, протоколарна преписка са страним и домаћим државницима, почасна звања, прославе Титових рођендана, дневне обавезе, кумовања, дипломатски ловови, доделе одликовања, поклони и честитке, као и изјаве саучешћа поводом смрти председника Републике. Готово 300 метара архивске грађе чине притужбе и представке којима су се

---

³ Посебан део архивске грађе чини Фонд Врховног команданта који је формиран при Врховној команди ЈНА и који је приликом оснивања Меморијалног центра дат тој институцији на чување, без права самосталног коришћења. Тај фонд је предат Војном архиву, истовремено са предајом осталог дела Архива Јосипа Броза Тита Архиву Југославије.

појединци обрађали председнику, као последњој инстанци за решавање својих проблема. Овај део грађе је књиговодствено завођен, тако да су књиге евиденције информативно средство за ову врсту документације.

Други део грађе односи се на рад запослених у кабинету и осталим службама чији је рад био у функцији председника Републике. Део грађе чине одлуке председника које се односе на рад кабинета, као и информације које су упућене председнику, организационе и систематизационе шеме, персонални послови, записници са колегијума, комисија, седница и зборова, спорови из радних односа запослених, финансијска и рачуноводствена документација.

Грађи кабинета председника предстоји сређивање и израда аналитичког инвентара. Стално интересовање за ову грађу и њена перманентна употреба доводе у питање њену заштиту. Из тих разлога предстоји техничка заштита ове грађе кроз дигитализацију, која би омогућила онлајн приступ документима и тиме заштитила оригинал.